

J E L E N K Ö R.

22. szám.

Pest szombat. mártz. 16dikán.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Pozsonyban orsz. ülések mind a' két rendü táblánál. Kinevezések. Zemplény megyei közgyűlés. Pesten az angol kisasszonyok nevédekinek próbatéte. Debreczeni Casino, 's h. bősörményi olv. társaság. Aranyos-azék új tisztikara, 's egyebek). Anglia (felső 's alsóházi ülések febr. 26 's 27ikén. Lisaboni 's oporto hírek). Franciaország (köv. kam. ülések febr. 28ik. 's mártz. 2ikán. A' berryi hgnéről hírek 's vélemények a' Gazette, Messenger, Constitutionnel, Temps, National, 's allg. Zeit.ban). Elegyhírek. Ujabbak. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban mártz. 8kán tartott kerületi ülésekben Rendeink felolvastatván, 's némely változtatásokkal jókká hagyván a' Főrendekhez küldendő viszonzóüzenetek javaslatit, azokat másnapi országos ülésekben a' volt ker. előlülő, n. Somsich, Pongrácz alnádor urnak, mint Personalis Ó Méltóságának gyengélkedő egészsége miatt Bécsbe utazta közben a' képviselő ház előlülőjének be is nyujtá; mire a' Felsőnek Magyarországbán veendő lakását illető üzenet- és felírás-javaslatok felolvastattak, utánok a' két evang. egyházi sérelmek tárgyi felírás diák fordítása, 's mind a' kettő elfogadtatott. Felvették a' sorozatot illető üzenetjavaslatot is, de az nap nem végezheték. — Ezalatt azaz 9ikén a' Főrendek is ülést tartottak, melly délutáni 4 óraig tartott, a' vallásbeli sulyok üzenete tárgyában. Nem bocsátkozván a' kérdésnek egyes szakasziba, hosszas vitatkozás után nagy szótöbbséggel (34 ellene, 23 mellette) elhatározzák: azt általában egy, eddigi szokás szerint is divatozott, kinevezendő országos vegyes küldöttségre bízni, melly minden, a' kérdéshez tartozó tárgyat további idővesztegetés nélkül meghányjon, 's annak idejében köz tanácskozhatás alá terjesszen, nehogy különben a' többi országos tárgyzatok ez által is késleltessenek. — 10kén a' Rendei ker. ülést tartottak 's Kölcsey ker. jegyző urnak a' magyar nyelv ügyében feltett viszonzóüzeneti javaslatát olvastaták fel 's csekély kihagyással elfogadák; másnapi (azaz mártz. 11ki) országos ülésekben pedig volt ker. előlülőjök által az országos táblai másod előlülőnek ált is nyujták. Ezután a' 9ki orsz. ülésben félbeszakasztott sorozat 's előkelő sérelmek tárgyi üzenet felett folytatók tanácskozásikat, mellyeket be is rekesztvén, mind az eziránt, mind pedig a' Főrendek diariuma,

's Fejedelmünk magyarországi lakása iránt szóló üzeneteket, a' vallásbeli sulyok diák fordításával egyetemben a' fehérvári káptalan küldöttjének szónoklata mellett a' Főrendekhez általküldék; azonban a' magyar nyelv iránt készült viszonzóüzeneti javaslatot vevén fel. A' Főrendek felolvastatván a' hozzájuk érkezett üzeneteket 's közleírásra bocsátván, a' még 9ki ülésekben elhatározott 's az itélőmester által már feltett viszonzóüzenetet a' vallásbeli sulyok tárgyiban, vevék vizsgálat alá 's jóváhagyván, azonnal váczai püspök Ó Exeja szónoklata mellett a' Rendei táblájához utasíták, hol felolvastatása 's közleírásra rendeltetése után, az ülés mind két részről eloszla.

Apostoli királyunk febr. 20iki legfőbb határozata szerint Sztankovics István budai n. egy. görög püspököt 's a' temesvári g. n. egy. megye kormányzóját, bácsi nem egy. görög püspökké; — továbbá még febr. 16iki legmagasb rendelése szerint a' szepecsi káptalanban Valencsik János kánonok 's főesperest örökánonokká, — Fejérváry János kánonok 's árvai főesperest székegyházi főesperessé, — Marczinko József kánonok és seminarium-igazgatót árvai főesperessé, — Dulovicz Jakab tótfalvai plebánust val. kánonokká, — Andreánszky Tamás turdosi, Vitkai Pál oravki, Udriczki János batisfalvi, és Zaboiszky László felki plebánusokat pedig tiszt. kánonokokká méltóztatott kegyesen kinevezni.

Ns Békes vmegye, elhunyt báró Rudnyánszky Mihály helyébe országgyűlési követül Csepcsányi Tamás urat választá.

Ujhely febr. 28ik. Megyénk f. h. 26kán tartott közgyűlésében felolvastatván országgyűlési követink közelebbi jelentésök, ama' fontos kérdés vétetett vitatás alá: valljon a' jobbágyok által eladandó urbarialis telkeket földes uraság vagy helység vehessék e meg?

Hosszas vetélkedés után a' kérdés eldöntése a' földes úraságokra helybenhagyólag, a' helységekre nézve pedig tagadólag ütött ki; 's a' határozat követinknek utasításul megküldetni rendeltetett. Mivel továbbá az országgyűlési naplókönyv sajtó alól későn kerül ki, 's hozzánk még később jut el; ugyan ez uttal követink felszólíttatni rendeltettek: hogy az előforduló országos sérelmekre 's tárgyakra nézve magok miképeni nyilatkozásokról időről időre haladék nélkül a' megyének hiradással legyenek. Melly pont iránt egyetértés fentartása tekintetéből minden más ns megye is tudósíttatni határozott. H. T.

Pest, martz. 13ikán. Visszaemlékeztetőleg azokra, miket a' múlt évi Jelenkor 66-dik számában az Angol-kisasszonyok pesti nevelő intézetéről az akkori próbatét alkalmazásával mondtunk, hazafi örömmel jelentjük az azótai előhaladást, mellyet ezen intézetnél valamint a' tudomány és művészet külön nemeiben, ugy különösen a' magyar nyelv tanulása 's divatoztatásában 's általánosan a' nemzetisedésben ez idei első fél évi, ma tartott próbatétkor tapasztalánk, mellyre legelőször az idén csupán magyar nyelven történt a' meghívás. Ez által, t. i. hogy nyilvános jelentésit 's meghívásit csupán magyar nyelven teszi; belép az intézet, 's mint hisszük örökre, a' honi, a' nemzeti intézetek sorába, millyennek magát a' berekesztő, gyönyörű beszédben vallá, 's millyennek igazán mi csak olly intézetet ismérhetünk, melly hivatalos nyelvül a' magyarral él. Reggel az intézet-kivüli, városi, délután az intézetbeli nemes nevendékek adak feleletiket számos (sokkal számos mint tavaly) 's részint fényes gyülekezet jelenlétében, mi hogy számra nézve ezentul még nevedőbbleg történjék, azért ohajtjuk, mivel a' nyilvánosság hasznát és czéljait próbatételeknél is csak többek, sokak jelenléte által érhetni bizton el. Mit mondjunk a' nevendékek igen ép és eleven színökről, kész, jelles, okos, tiszta, értelmes feleletikről, diszes munkáikról, 's fáradhatlan szorgalmu tanítóik- 's előjáróikról? azt, hogy mi mind eddig a' hazában leánynevelő jobb nyilvános intézetet a' pesti Angol-kisasszonyo-

kénál nem ismerünk, ámbár magányos intézetek kétségkívül czélirányosbak lehetnek is, vannak is a' szülék 's nevelők különféle szempontik 's kívánatikkhoz képest, noha ezekre nézve is, hogy országos bizodalomra méltán lehessenek méltók, mellőzhetlenül szükséges kívánat lenne a' fél v. egész évenkénti szoros próbatétek nyilvánossága, minthogy ez által a' közönség ellenörködő paizsa szolgálna gyámul 's kezesül mind a' neveltetők mind a' nemzet előtt, hogy csemetéik lélek-, szív-, szellem- 's nyelvre nézve a' Haza valódi remény-anyabimbóivá, nem pedig, mint eddig 's ma jobbadán, egyedül külföldiskedő magyartalan quodlibettekké, neveltetnek 's oktattatnak fő 's nagyobb városinkban. Ez elég; 's legyen az ohajtjuk buzdításul a' mind inkább hiedelmesező intézetnek, hogy minden jóban és szépen valamennyi előtt példány gyanánt haladni 's kivált a' megkezdett 's kétségkívül közbecsületre, köz kedvességre vezető nemzetisedési pályán több több polgári érdemkoszorut fűzni folyvást, csüggedhetlenül igyekezzenek. Nem lehet azonban különösen nem említeni a' szép előmenetelt, mellyet a' nemes leány-nevendékek a' táj-, virág- 's arczfestésben, főleg pedig a' gypsz alakok utáni rajzolásban tettek, mit az alapítvány-kamatok szük létinél fogvást egyedül a' művészi szellemü 's e' mellett tökéletes hazafiságu Heldtwein, egyszersmind városi normaiskolai rajzmester ur 's a' nagy és széplelkü kormányzó-asszonyosság személyes buzgalmi 's áldozatinak köszönhetni. Meglepő mutatvány vala e' nemben egy ideal-profil Fűger után (másolta Derecskey Aloízia), három fő (Krisztus és két apostola; másolta Kalmár Marie) 's egy római fő (gypsz után rajzolta Echterling Sarolta). Mikor fogunk mi a' nagy tehetségű nevendékektől énekben és hangászatban (muzsikában) is próbákat hallhatni? — Mi főbb az asszonyban? a' szív; 's mi képzí, tápláljatezt? a' muzsika, az ének. De ma nem ohajtunk illyest, 's ha ohajtanánk valamit, az lenne főképp, hogy egy tavalyi nemes ígéreteként jövő esztendőben, a' hazai történetek legálább, magyar nyelven taníttassanak. Kézi könyv, vagy ollyan, kitanítsa, lesz, bizou-

nyal lesz, csak kívánjuk, csak akarjuk. Oh, ha minden kora 's karu tudná, melly igen becsülnők, szeretnők mi egymást, milly egyek, erősek, műveltek, nagyok voluánk mi, ha mindnyájan egy nyelven szólánánk; ugy nem kérdenék olly csudálkozva tőlünk: de miért sürgetitek ti a' magyar nyelvet, miért akarjátok azt emelni, terjeszteni?! — —

Debreczen martz. 6ikán: E' f. hónap 1so napján tartá itt a' casinói egyesület első összejövetelét Szilágyi Mihály ur házában, mint a' Casino ezutáni rendes szállásán, 's minekutána alapszabályit, mellyekben sinórmértékül a' nemzetiség vétetett, megállapítá, 2ikára határozá 2ik ülését, midőn is első előlülővé Pálffy József, másoddá Simonffy Dániel, első jegyzővé Vámosy Károly, másoddá Sárváry Ferencz, pénztárnokká pedig Szöllösy János urakat közkiáltás választá el; az első előlülő ur a' szavazásokkal választott többi 16 tag közül 6ot felügyelőkké, a' többieket pedig biztosakká nevezvén ki, más napra a' Casino megnyittatását határozá. Ugy látszik ezen egyesület azon szép célra törekszik, hogy ezen sz. kir. városnak csinosulásbani elmaradtán a' jó és szép iránt itt eddig szunnyadozó izlést fölébressze, 's e' szent szándékot teljesítendi is, ha kivált a' réginél jobb ujtól 's józan ujtásoktól undorodó helybeliek visszás tetteikkel 's megrogzött konoklatu idomaikkal küzdeni nem lesz kénytelen; 's ha főkép a' szomszéd vidéki urak is gyámreszvételekkel pártolandják e' zsenge intézetet, így a' valódi nemes egyszerűségen tul szertelenkedő erkölcsi és szellemi cynismust, egyhangú nehézzed mélaságát, liu 's önhitt képzeltéget igazi belkül- 's társalkodási disztulajdonokká alakítván az idő, nemzetiségünk, tudományosságunk 's nyájassági viszonyak józan fejlődésü kívánatához képest, még azt is reménylhetnők, hogy ezen Casino is elérheti azt, mit az idei Jelenkor 18ik számában a' pestiről olvashatánk. M. — Hajdu-Böszörmény is dicsekszik egy magyar (nem német) olvasó társasággal, mellynek célja szinte olly tiszta nemzeti, mint hazánkbeli akármilly más rokonaé. Olvas t. i. minden magyar hírlapot, folyó- vagy időszakirást, 's jeles pénzalappal bir magyar könyvek szerzésire. A' bö-

szörményi olvasó egyesület létén annál szívesebben örvendünk, mennél hitelesb e' hivatalos czáfolás, mellynél fogvást a' Társalkodó idei 16ik számában nyilatkoztatott 's a' tudósítónak önállítása szerint hallomásból merített bal hir elfoszlik ezennel, mivel a' 19 században nem ferdülhet vendég-szeretés azon fonásági balga tulságra, hogy ön nemzeti nyelve hátra toltával, kül-ajku bár tisztelt jövevény látogatóji kedvökért, eredeti törzsök magyar város tömegestül közmiveltéségi 's társalkodási nyelvvé nem magyart válasszon. A' ns Hajduság bir tehát olvasó magyar egyesülettel már, 's így bizton remélhető, hogy a' ns Jászság 's iker Kunság is több illyeseket telepítend annyi áldás és vagyon közepette boldog keblében 's annál inkább, mivel gyakran a' pallérozottság is, ha tesped, és szükséges fokkonkénti táplálékot nem nyer az előhaladó művelődéstől, parlagisággá otrombul. Ingenuas didicisse fideliter artes emollit mores, nec sinit esse ferus.

Nemes Aranyosszék Rendeinek február 18—20ikán Kövenden főkirálybiró Mara József urnak előlülte alatt tartott tisztujtó közgyűlésökben, a' tisztviselők hazai törvényink értelmihez képest hivatalaiktól elbucszván, köz megegyezéssel elhatározott: hogy mivel az alkirálybirói hivatal ez alkalommal az unitária vallást illeti, annál fogvást csak az ezt követőkül fog alkirálybiró választathatni; így e' hivatalt szavak többségivel Gál Zsigmond nyéré el; főjegyzőnek választott Szarvadi Lajos, aljegyzővé Beruza Sámuel, megválasztattak egyszerűsmind a' derék és fiókszékek birái, dulók, adóírók 's a' t., 's ezen kívül több üdvösséges, de már Erdélyben csak nem mindenütt közössé vált, határozat hozott.

Az új évi tisztelkedések nagy részben kellemetlen divatját Kolosvárort erdélyi püspök n. m. Kovács Miklós ur jótékony tettel váltá fel, midőn az ottani kisgyermek-iskolák számára 1000 frtot, más ezret pedig egy, Ebesfalván állítandó siketnémák intézetének alapítására ajándékozott teljes reménnyel, hogy kezdett vállalatját több hazafi 's emberbarát, az illy szerencsétlenek gyámoltásiban segéd karral 's értékkel ápolandja.

A' nagymélt. m. k. udv. Kamara a' király-

mezei kam. sebész-hivatalra tek. Arad megyének eddigi sebészét Ohnesorg János Károlyt alkalmazá. — Meliszek Leopold Soborsinban ellenörködött sómázsa-mester megholt.

A N G L I A.

A' felsőház február 26iki ülésében lord Teynham egy kérelmet olvas fel Dublinból, mellyben Stanley, irlandi statustitoknok, elmozdittatása kivántatott; de a' lordkancellárnak azon megjegyzésére, hogy a' felsőház tisztviselőket nem iktathat ki 's így e' kérelem a' ház elejébe nem is tartozhatik, lord Teynham ezt visszahuzta. — Lord King egy másik kérelmet terjesztett elő egy angol kisded faluból az egyházi tized eltöröltetése végett. Ezen falu, úgy mond lord King, a' legbékésebb 's csendesebb vala mind addig, mig az én nemes és tudós barátom a' gyapjuzsákon (lord Brougham) egy szerencsétlen órában a' mostani papot nevezé ki hozzájuk. Ez t. i. mult tavasszal tizedet kívánt a' szegény lakosok által fogott heringekből, mi eddig szokásban nem lévén azokat annyira fölingerlé, hogy a' tizedszedőt in effigie megégették, maga pedig a' pap kénytelenített megszökni. Lord Brougham azt felelé, hogy ha e' falutól nem-köteles tized kivántatott, az iránt a' törvényszékeknél nem pedig e' felsőháznál kell vala panaszt tenniök. Mi a' pap kineveztetését illeti, azt neki bizodalmas emberek úgy ajánlák, mint igen tiszteletes, tiszteletre méltó férjfiut. — Az alsóházban ugyanez nap Hume ur kimutatást kívánt adatni a' hadseregbeli ezredek, azoknak hivatalaik, szolgálatidejük 's fizetéseikről; ide véve, Robinson ur megjegyzésére, a' tengerhadiakatis. Akkor fogjuk majd látni 's megítélhetni, úgy mond Hume ur, mennyire megy ezen urak közül néhánynak nyugpénze és sinecure-ja. — Mind a' két kimutatás megadatott. Ez után Torrens ezredes egy, már gyakran előfordult tárgyú kérelmet adabé az iránt, hogy a' kőműhelyekben dolgozó gyermekek napjában 10 órányi időn túl ne szorittassanak munkára. Ismét sokan támogaták a' kérelmet; Hume és Attwood urak azonban azt mondák, hogy ők ugyan épen nem ellenzik a' dolgot, de ki kell nyilatkoztatniok, hogy annak, miért kényszerítettnek e' gyermekek illy test

és lélekölő munkára, igen igen mélyen fekszik oka, t. i. a' gabona-törvényekben, mellyek minden élelmet szerfölött megdrágítanak. Ugyancsak Attwood még egy kérelmet adabé a' katonaság beavatkozása ellen a' követválasztásoknál. Több más kérelem-benyújtás után a' ház más napra halasztá ülését. Ekkor, t. i. február 27ikén kezdődött az új rend, mellyhez képest a' ház 12 órakor ült össze 's 3ig kérelmeket 's privát billeket vett elő. Legnevezeteseb volt egy, t. i. a' legelső kérelem Dublinból a' ministerium által szándéklott Irland iránti kényszerítő rendszabások ellen. —

Ugyancsak febr. 27ikén az alsóháznak közel 300 tagja gyüle fel a' külső ügyek hivatalába, holott lord Althorp némi a' kormány által szándéklott rendszabások iránt tett nyilatkozásokat. Az értekezés egy órafolytig tartott. Ez és az előbbi napon esékély vásárlatok történtek a' börsén, hiremenvén, hogy a' kormány ujlag kényszerítő rendszabásokhoz nyul Hollandia ellen.

A' felsőház febr. 27iki ülésében panaszoalá lord Teynham, hogy a' Standard (ujság) őt és több nemes lordot gazfiúknak (Schurke, Scoundrels) 's az ördög ügyvédinek nevezé, az egyházi reformokért t. i. — Ő azt kívánja, hogy a' kiadó és nyomtató más nap a' ház sorompóji elejébe idéztessenek. Lord Brougham reményli, hogy a' nemes lord az ilyen balgatag beszédekre, ha szinte nyomtatva vannak is, nem fog ügyelni 's ha csakugyan ügyelne, a' ház nem fogja e' felidézttetést illőnek vagy szükségesnek találni. Lord King azt mondja, hogy ő nem bánja, ha bár őt ördög ügyvédinek (advocatus diaboli) nevezik is; ez egy igen derék ember Romában, ki ott arra ügyel, hogy ügyetlen szentek ne jöhessenek a' breviariumba. (Nevetnek). Lord Teynham nem sürgeté tovább a' dolgot. — Az alsóház ugyanaz napi délutáni ülésére (az 5 órakor kezdődöttre t. i.) tömérdek népgyüle fel 's tolongott a' ház karzatin és folyosóin, minthogy a' felsőházból már előbb általhozott irlandi csend-bill vala napirenden. Nagy zaj és mozgás látszott mind a' tagok mind a' nézők között. Roche ur vádolja a' ministereket, hogy egy mélyen rejtező koholmány által bilincs-

be akarják most a közvéleményt verni 's a haditörvénytörvényesékek behozatala által az unio visszahuzatását gátolni. De a két aristocrata factio, úgy látja, már egyesült; 's ő részéről inkább szeretne nyílt ellenséget (torykat) látni a ministeriumon, mint ollyakat, kik hogy az ellenségnek kedvezzenek, saját barátikat árulják el. (Lárma: a dologra!) Ő azt kívánja: terjesztessenek elő mind azon irományok, mellyek az irlandi zavarok felől 1830 februáriusától 1833 februáriusáig az irlandi statustitoknokhoz mentek. — Stanley erre feláll 's nem hiheti, úgy mond, hogy a becses tag ezen kívánatot komolyan tenné, mert hacsak az utolsó hat hónapi irományok terjesztetnének is elő, nem találkoznék a házban három tag, kinek ideje 's kedve volna a szörnyü halmon keresztül vergődni. Igen is, Ő Felsége minis-tereit egy igen önkényes és erőszakos rendszabást ajánlanak itt a háznak (taps az oppositói részről), mellyet csak a jelen rendkívüli körülmények igazolhatnak, vagy is inkább menthetnek ki. De mi azért a felelet egész terhét magunkra vesszük, 's örülünk, hogy eljött az idő, mellyben a ház itélni fog felettünk egy rendszabás miatt, mellyet mi sokáig halogattunk, csak nehezen fogadtunk el 's melly, ha mi azt kivívni 's igazolni nem leszünk képesek, vesszöt törfelettünk mint emberek 's mint ministerek felett. (Szörnyü taps a háznak mind a két feléről.) Én üdvözlöm e' tapsot, 's a kihívást elfogadom. (Ismét iszonyu zaj; a minis-ter egy ideig nem juthat szóhoz.) Mi mindent, a mi előttünk mint emberek 's ministerek előtt becses, e' kockára tettünk, országos hivatalinkat, sőt magát az ország legközelebbi jövődjét is e' rendszabáshoz kapcsoltuk, mellynek szükségét kimutatni 's czáfolhatatlan irományokkal be is bizonyítani készek vagyunk. — Attwood ur szinté hevesen gáncsolá, hogy a ministerek illy kemény rendszabásokat javaslanak a nélkül, hogy az illető irományokat teljes bőségben terjesztenék elő, miért is Roche ur indítványa szerint ezen előterjesztetést sürgeté; de a ház több izben magára a dologra utasította őt, 's amaz indítványt, mint czéltalant 's idővesztőt, magának O'Connellnek

ajánlatára, Roche ur visszavette. Ekkor feláll lord Althorp 's az érdeklött bill előszöri felolvastatását tevő ajánlatba. Hosszú beszédében kifejté Irland állapotját, melly az illy rendkívüli felhatalmaztatást szükségessé teszi, de egyszersmind reményli és várja, hogy az ellenvéleményü tagok is ki fogják ellenokaikat teljesen fejteni. Nem kétlem, sok szép declamatiókat fogunk, úgy mond, a személy 's egyéb polgári szabadság dicséretére hallani, mellyeket hiszem senki sem akar gátolni, de épen az a kérdés: szabadságállapotnak lehet e' jelen irlandit nevezni vagy nem? A szabadság nem üres hang, 's jótékony következményei csak ott érezhetők, hol élet és vagyon biztosítva, 's minden egyes személy, valameddig a világos és jól megértett törvény korlátai közt marad, minden tettében 's vettében kellőleg védelmezve van; a' mit most Irlandról épen nem mondhatni. Végezetül ellene mond annak, mintha az irlandi vicekirálynak azért adatnék illy rendkívüli hatalom, hogy a' tizedek, mellyeket az Irlandusok olly szerföltött gyűlölnék, beszédethessenek. — Utána mingyárt Tennyson ur állá elő azon javaslattal, hogy a' bill csak 14 nap mulva olvastassék fel először. Bulwer hasonló értelemben van 's rosza a' billt, melly a' bajt, a' helyett hogy orvoslaná, bokrosítani fogja. Stanley ujjal 's hosszasan szól a' bill mellett, mi közben O'Connellnek egy minapi gyülekezetben mondott kifejezéseit is érdeklí, mellyekben ez az alsó házat 600 tolvaj gyülekezetének nevezé, mellyet (a' köz szavazatjus megtagadása miatt) nem lehet úgy megragadni 's fenyíteni mint egyes tolvajt vagy gazfit (scoundrel). — O'Connell mentegetni kezdé magát, protestált az ellen, hogy a' házat messziről is sértegetni akarta volna 's t. e., de a' ház őt az elégtelenség 's neheztelés olly köz és zajos jeleivel fogadta, 's ültette le, millyek, főkép az angolparlamentben, csak ritkán fordulnak elő. — A' viták más napra halasztatván, ekkor Shiel ur szóla legelőbb, ellene a' billnek 's különösen Stanley előadását akarván megczáfolni, utána még Macauley, lord Mahon 's lord Ebrington szólának a' bill mellett, O'Connor, Clay 's major Beauclerk pedig

ellene; mire a' vitások ismét más napra halasztattak 's még ekkor (martz. 1jén) sem rekesztettek be. A' Sun azt mondja, hogy e' viták legalább is egy hétig fognak elartani, egyébiránt maga a' Sun is ellene van a' billnek, ellene, legalább a' haditörvény-székekre nézve a' jeles Times is.

Globe: Ma reggel u. m. február 27ikén 16ikaig terjedő hírek érkeztek Lisabonból 's mi igen tekintetes kutfő után mondhatjuk, hogy dom Miguel hadserege éhség, ruhátlanság és betegség által olly igen szenvedett, hogy annak Oporto elől Lissabon felé haladéktalan visszajövetelét várták. Már is mindenünnen gyűjtöttek szekereket a' betegek elszállítatásokra. Mondák azt is, hogy Lissabon körül várművek 's erősegek fognának emeltetni védelmül dom Pedronak lehető előnyomulása ellen. Egy falmouthi levél szerint febr. 25ikéről oda egy brigge érkezett meg Lissabonból, melly Oportonál a' zivataros idő miatt nem köthetett ki, de még is a' távolból tüzelést hallott a' Douro délszaki részéről 's a' tengermelléki halmokról. Don Miguel bocsánatot ada mind azon fegyvereseknek (Militzen), kik mindenemű inségtől szorítottva táborát elhagyák, 's 8,000 embert szólított ujjolag fegyver alá a' halál és szökés által okozott hijányok betöltésére.

FRANCZIAORSZÁG.

A' követkamara folytatván február 28iki ülésében a' financzministeri budget vitatását, megegyezett abban, hogy a' törölő v. fogyasztó-tőkék (Tilgungsfonds) most még eddigi szerkezetüket megtarthatják, miután Humann (financzminister) ur kinyilatkoztatá, hogy a' ministerium mingyárt a' jövő ülés elején egy törvényjavaslatot fog előterjeszteni, melly szerint az nem csak tetemes változást szenvedend, hanem egyszersmind a' statusadósság kamati is (5 pcentről) alább szállítatnak. Igy tehát a' financzosztályi főbb költségek eképp hagyattak meg: öröklő statusadósság kamatai 218,195,549 franc; fogyasztó-tőke 44,616,463 fr.; kezesség-tőkék kamatai 9,000,000; függő adósság 16,000,000; holtiglani adósság 5,930,000; pairek nyugpénzei 1,274,000; polgári nyugpénzek 1,307,000; nyugpénzek „nemzeti jutalmak“ czime alatt

786,000; katonanyugpénzek 43,854,000; papi nyugpénzek 4,073,000; donatariusok nyugpénzei 1,437,000; kilépő ministerek segedelempénzei 2,696,967; civilliste v. királyi udvar költségei (holtiglan) 13,000,000; becsületrend költségei 3,093,000 fr. 's a' t. Más naps folytatá e' tárgyat a' kamara.

A' követkamara martz. 2iki ülésében Guizot ur egy törvény-javaslatot terjesztett elő, melly szerint a' kormány a' hires Cuvier özvegyének 6,000, Champollion, Remusat, Abel 's Martin urak (mind jeles franczia tudósak) özvegyeinek pedig három-három ezer francnyi évpénzt (pensio) ajánl adatni. A' Francziáknál a' tudósak özvegyeit is jobban fizeti a' status, mint máshol magokat a' tudósokat. Igaz hogy sok másra is kell pénz. — Egyébiránt ezen ülés is a' financzministeri budgetet vitatá tovább.

A' berryi herczegné, úgy mond a' Gazette, maga küldötte el Bordeauxba a' Moniteurbe iktatott nyilatkozást. Brissac ur február 25ikén indult el a' hirrel (Bordeauxból) Prágába. A' kormány szabadon bocsátatást ígért a' herczegnének, ki is Nápolyba kiváukozik 's gyermekeit sógorasszonya gondjai alá bizza. Igy tehát a' bordeaux-i herczeg (V. Henrik) gyámsága, XVI. Lajosnak, — azon királynak, ki 6 millio francziát részesített a' politikai v. statuspolgári jusok gyakorlatiban — leányira száll. Tudva van, hogy e' herczegné a' juliusi ordonnanceok kiadatásikor nem volt Párisban 's azokat szerfölött rosallotta. — A' Messager szerint jót áll a' nápolyi király, (testvére a' berryi hgnének), hogy ez, t. i. a' herczegné, nem fogja statusit elhagyni. Hasonló feltétellel kínáltatott ausztriai császár Ő Felségének a' berryi hgné Prágába fogadtatása, de Ő Felsége nem hívé, hogy ezen fölvi gyázat pontosságaért kezeskedhetnék.

Erdekes a' párisi külön színű ujságok elmélkedésit a' berry hgné nyilatkozása felől olvasni. A' ministeri ujságok mélyen hallgatnak. A' nagy publicumu 's popularitást Constitutionnel így ír (febr. 27ikén): A' berryi hgné által felhozott legnyomós okot (lásd a' nyilatkozást el. levelünkben) azon ohajtás teszi, hogy titkos házasságát párthívei elől elrejtse; a' sürgető körül-

mények nem egyéb, mint a' nehézkesség nagy ideje; a' kormány-hozta rendszabások, Orfila és Auvity orvosoknak Blayeben voltak. Fölötte kár, hogy a' hercegné nem nyilatkozott ki teljesebben. — Azonban, hogy a' születendő gyermek légitime legyen, mindenek előtt szükség, hogy a' hercegné minél előbb lebetegüljön, mert ha nem csalatunk, a' mult 1832 júniusában immár Vendéeban volt 's nemes férjét hihetőleg Olaszországban hagyá. Igaz ugyan hogy ez őt Vendéeba is követheté, de ugyan minő álköntös alatt? 'S olly gyáva fogott e lenni, hogy nehézkés nőjétől távol vala, midőn ez Nantesban elfogatott? Egy olly asszony, millyen a' hercegné, csak bator férjfiut választhatott férjül. — Egyébiránt, a' mi minket illet, mi nem sokat törődünk vele: férjnél van e, vagy nincs, nehézkés e, nem e, 's ama' titokba leplezett férj hercegi rangu e, vagy pusztá kalandor? Ez a' carlistákat érdekli csak, nem a' nemzeti pártot. — A' Temps komolyabb szempontból nézi a' dolgot. Ha Mária Karolina, ugy mond, bujdoklásai közben, midőn az indulatok könnyen gerjednek, a' rangbeli különzések elsimulnak, valamelly sziv-tévedésre hagyta volna magát csábíttatni, mellynek nyomdokai maradtak, ugy se a' ministeriumhoz se a' nyilvános sajtóhoz nem illenek, felföldözni és sárral hajigálni e' szemérem-födte, 's az atyain vagy házin kívül más gáncsot nem tűrő titkokat. Mi már egy izben mondottuk, hogy a' fejedelmek privát életének szintugy mint akármelly közpolgárénak négy fal között kell lefolynia 's azok által elszigetöltetnie. De most a' kérdés másképfordul. Nem cselszövény nem gyöngeség forog itt már szóban. A' hercegné ismét egy férj birtokában vagyon. Micsoda befolyással lehet ez a' carlista párt jövődjére? ez valóban olly kérdés, mellyet feszegetni szabad, mivel a' fejedelmi házasságok politikai természetűek 's így nyilvános vitatások alá vehetők. Azon kínos helyzetbe jutván, hogy vagy becsületét vessze mint asszony, vagy politikai létezését, mint a' korona-praetendens anyja és regensné; a' berryi hgné inkább becsülé a' jó hir-nevet mint a' dicsőséget 's a' legitimitas mérlegét letevé. Le-

gyen olasz herceg, legyen francia közember (roturier) — a' hgné férje állapotjába lép által 's ezennel magok a' carlisták előtt is megszűnt Franciaország regensnéje lenni. — Ő nem a' berryi herceg özvegye többé, hanem egy férjnek nője, kinek nevét viselni nem meri; nem anyja, legalább nem gyámánya többé a' praetendensnek, V. Henriknek, hanem pusztá fogoly, egy homályos gyermekkel teherben 's leszállva azon rángról, melly őt e' vizsály-teli életbe veté. — National: A' legelső csuda, melly az embert a' berryi hgné különös nyilatkozásánál meglepé, az, hogy ezen nyilatkozás az ország leveltárába tétetett le. Mióta köteles a' juliusi revolutio lajstromokat vinni a' megbuktatott dynastia hercegi- vagy hercegnéinek titkos házasságiról? A' vérségi kapocs tehát folyvást politikai kapocs is maradt e? — De a' julius 7iki dynastiának feje igen előlátó fejedelem. Ő tudja, hogy a' régi monarchia statustörvénye szerint a' bordeauxi hg anyja, ujjab házassága által a' regensség jusát elveszti, 's így mától fogvást a' legitimitas törvénye szerint is Orleans hg (a' király t. i.) regense az országnak, mig Lajos-Filep Ő Felsege egyszersmind a' nemzeti akarat által a' Franciaáknak királya. E' szerint az ifjabb ág a' hgné nyilatkozása által lehetőleg még nyer; de mi, kiknek egyik ág épen csak annyi mint a' másik, teljességgel nem látjuk által: mit nyerhet az által a' juliusi revolutio, ha oklevélben mutathatni meg, hogy a' berryi hgné dicsó példákat követve, (azaz mint szinte másfél század óta csak nem valamennyi asszonya e' két bourbon-ágnak) nem hitte magát arra kárhoztatva, hogy vestai szűzként éljen, ha nem volt, vagy már nem volt ura. De ha nem tartatik is mindig meg a' morál, van még is egy bizonyos illedelem, a' jó hirnek szemérmes megőrzése, bizonyos kényes tekintet a' vérségre 's az ősök becsületének némi tisztelete. Mi nem hisszük, hogy volna Párisban egy olly szegény háznép, melly ha utolsó falatját kellene is magától megvonnia, kifüggesztené valamellyik tagjának homlokára a' szégyen-táblát, millyennel most Lajos-Filep cancellariája büszkén szaporítja leveltárát, miután azzal a'

blayeri várkastély falait bemocskolta. — Gazette: Titkos házasság, melly t. i. oltár előtt történt, semmi törvényes változást nem tesz a' polgári vagy politikai jusokban 's legkevesebbé változtathatja az azt megelőzőtt történetek mivoltát. — Így madame Stäel (Holstein) a' genfi tiszttel lett egybekelte után is megtartá a' nevet és czímet, mellyet elméje ragyogó gloriával von körül. Így Maria-Luíza is — és császárné nevet kapott a' congressustól, a' reichstadti herczeg pedig mind holta napjáig reménye volt azon politikai pártnak, melly egy husz évi dicsőségnek képviselője. Ha tehát a' kérdésbeli oklevél (a' hgné nyilatkozása) hiteles: akkor a' ministeriumra csak azon gyalázat hárul, hogy egy asszonynak titkát lépé meg, őt önfel-födözésre kényteté 's egy olly herczegnének, ki Lajos-Filepnek unokalánya 's leányinak cousine-je, privat életbeli eseteit köz hírre tette. — 's a' t. 's a' t.

A' carlisták, ugy mond az allg. Zeit. egyik levelezője, itt fölötte szomoruk, szinte kétségbe esettek. A' helyett hogy otthon rejtenék el bajokat, jajgatva, sópánykodva járnak el a' várost. A' nemes (St. Germain) külvárosi, különben olly mézes beszédű, lakosság, a' francia fő fő nemesség, mostátkokat, sőt szitkokat szór. Igaz, hogy a' dollog körülményei nem igen vigasztalók; abban ugyan magok a' carlisták is megegyeznek, hogy herczegről, férjéről szó sem lehet. Az ifju Bourmont, az ifju Guibourg, őrtesti hadnagy Peira 's a' rut Deutz vannak leginkább szóban, de kivált az ifju Guibourg, ki a' hgnét rendesen kísérte bujdoklásiban. Thiers ura' salonokban egyenesen azt mondja, hogy Guibourg a' papa. — Az angol Courier egyik levelezője azt mondja, hogy a' herczegné a' Borghese (olasz) herczegi ház egyik tagját nevezte volna meg, mint férjét. De legfurcsább az, mit a' Temps mond, t. i. hogy a' herczegné férje csakugyan egy o-

lasz herczeg volt, ki őt Franciaországba követte 'stavaly Vendéeban Penissière kastély meggyújtásánál elégett. — 'S ennyi elég e' tárgyról.

ELEGY HIREK.

Az Anglia 's Franciaországban tartózkodó Lengyelek emlékpénzt verettek Fergusson ur angol alsóházi tag tiszteletére, ki a' mult évi ülésben, ama' nevezetes és köz részvétet ébresztett indítványt tevő a' lengyel ügyre nézve. A' medaillet Oleszinszki lengyel művész metszette 's öntötte. Előoldalán Fergusson ur képe látszik tölgylombozattal övezve 's illy körülírással: Nec deerunt, qui meminerint mei; — hátoldalán pedig a' következő sorok: Roberto Cutlar-Fergusson, candido ac tenaci juris gentium propugnatori, vi oppressa, alienigena, superstes Polonia dicavit MDCCCXXXII. Alább a' lengyel és lithvániai czimer áll.

Ujabb: Terjedelmesalakban érkeznek már azon beszédek, mellyek az angol alsóházban febr. 27 's 28ikán az irlandi rendszabások felől tartattak. Ezekből 's különösen abból, hogy az érdeklött rendszabások némelly pontinak nem csak az irlandiak, hanem több angol-tag 's az angol liberalis újságoknak egy része is ellenök van, azt következtethetni, hogy a' bill másodszori felolvasatása is el fog ugyan principiumát tekintve fogadtatni, de a' biztosságban több módosítás fog rajta tétetni. Több újság roszalja a' ministerekben azon elszánást, hogy ezen bill áltvitelétől függeszték fel hivatalban maradásukat. — Latour-Maubourg francia követ a' belga udvarnál martz. 1sőjén Párisba utazott. — Az amsterdami börsén igen jó hatásuk volt a' hollandi külső minster minapi nyilatkozásának, mellyek Hollandiának nagyobb alkukésztségét 's a' végegyezés közeledését reményltetik. A' papírosak becsára emelkedett.

A' gabona pesti piaczi ára mar. 15ikén 1833:				P é n z k e l e t.			
poz. m. val. gar.	legjobb	közép.	csekély	poz. m. val. gar.	legjobb	közép.	csekély
Tisztabuza	—	123 $\frac{1}{2}$	113 $\frac{1}{2}$	Zab	38 $\frac{1}{2}$	36 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	—	—	—	Köles	—	—	—
Rozs	60	56 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Köleskása	—	—	—
Arpa	58 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{1}{2}$	Kukoricza	60	—	—

Bécs martz. 15ikén középár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	93 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	50
— 4 pC.	83 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
— 1820ki kölcs.	—	Bankrészevény	1231 $\frac{1}{2}$
— 1821ki	—	Cs. arany pC. agio	—